

PRAŽSKÝ

10*2026

přehled

KULTURNÍCH POŘADŮ

74. ročník

S námi máte přehled!

Karty byly
rozdány.
Hrajeme!

DIVADLO
NA JEZERCE

William
Shakespeare

Hamlet

Elektronické vydání

www.prazskyprehled.cz

Portál pražské kultury

S námi máte přehled

www.prazskyprehled.cz

Milí čtenáři,

čas je je subjektivní klam, ale všichni cítíme, že ubíhá, letí, chvátá a nemáme šanci ho zastavit. Snad jen ve své mysli a to jen na krátkou chvíli. Vážme si každé příjmené události, setkání, které můžete třeba zažít na vybrané kulturní akci. Zde jsou moje říjnová doporučení.

Pro příznivce vážné hudby tu mám tip na zahájení již 35. ročníku festivalu Svátky

hudby Václav Hudeček a jeho hosté. Akce propojuje renomované umělce s mladými talenty a studenty a jeho zakladatel je garantem vysoké úrovně hudebního přednesu. Určitě si z nabídky koncertů vyberete.

Dalším tipem je mezinárodní hudební festival Malostranské komorní slavnosti, který se každoročně koná ve Valdštejnském paláci na Malé Straně. Impozantní koncertní prostory a kvalitní umělci přinesou dozajista krásný zážitek.

Na začátku měsíce proběhne 28. ročník akce DesignBlok, jehož součástí je i několik zajímavých výstav. Nejen pro pamětníky bych doporučila expozici v Uměleckoprůmyslovém muzeu pod názvem Retro lampy: Znovuobjevené příběhy československého designu 50. až 80. let. Myslím, že by snad každý mohl doma objevit dobový designový klenot.

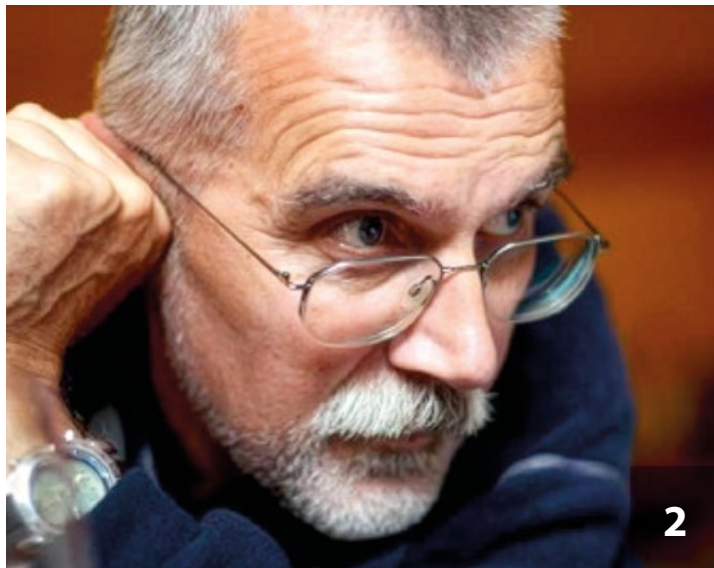
Národní galerie Praha připravila novou výstavu k 500. výročí nástupu Habsburků na český trůn. Pod názvem Anna Jagelonská – Královna na prahu nové doby ji budete moci navštívit od 23. října ve Valdštejnské jízdárně.

Gurmáni se mohou opět těšit na Festival delikátních chutí na Novoměstské radnici a také na Galadegustaci vín špičkových moravských vinařství tamtéž. Vinobraní sice už bude pomalu za námi, ale tady najdete ještě příležitost ochutnat kvalitní vína.

Začátkem listopadu můžete využít mimořádnou příležitost navštívit slavnostně nasvícenou podzimní Vrtbovskou zahradu. Jste srdečně zváni.

Přeji všem našim čtenářům krásné kulturní zážitky.

Alice Braborcová, odpovědná redaktorka

rozhovor 2

Sklářský výtvarník par excellence

knižní tipy 4

archeologie 8

KAM s Vojtěchem Kašparem za památkami

kalendárium 10

divadla 14

hudba, film 20

galerie, výstavy 26

muzea, památky 30

zážitky 38

křížovka, soutěž, výherci 42

PRAŽSKÝ PŘEHLED

kulturních pořadů

měsíčník, ročník LXXIV

vydává: Vydavatelství KAM po Česku, s. r. o.

Kubelíkova 1108/30, 130 00 Praha 3 | IČ: 04892232 | tel.: +420222944816-7 |

mobil: +42060223279 | e-mail: redakce@kampocesku.cz |

www.kampocesku.cz | ISSN 0862-9293

fota kalendárium ©: Wikimedia Commons, autor Ricardalovesmonuments; ČSFD; FDb.cz

grafický design: KAM po Česku

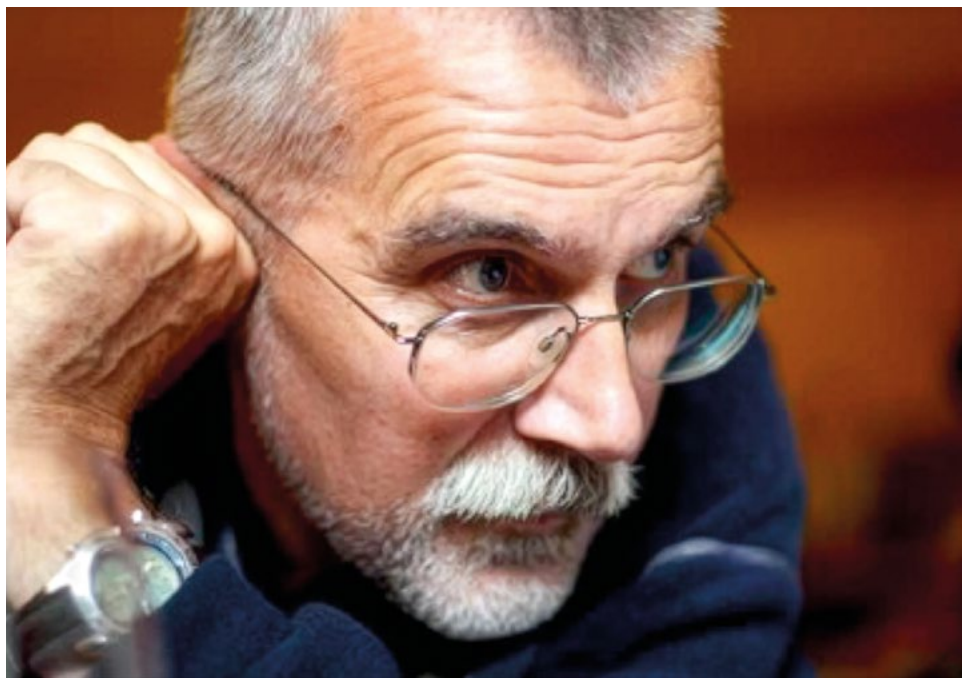
distribuce: elektronicky, zajišťuje redakce

předplatné: Vydavatelství KAM po Česku, s. r. o.

fota na titulní straně: Divadlo Na Jezerce

Za zveřejnění inzerce a PR článků odpovídá zadavatel. Za změnu programu odpovídá pořadatel. Veškerá práva včetně práva reprodukce jsou vyhrazena.

© Vydavatelství KAM po Česku, s. r. o.

Významný český sklářský výtvarník a mistr v oboru broušení skla, výrazná osobnost českého studiového skla Jan Štohanzl se narodil 6. 11. 1948 v Příbyslavi. Gymnázium v Havlíčkově Brodě nedokončil (1964–66), rok pracoval ve Sklárnách Bohemia Poděbrady - Dobronín (1966–67) a poté se dal na studia Střední uměleckoprůmyslové školy sklářské v Železném Brodě – broušení skla u profesora Ladislava Olivy (1967–71).

Sklářský výtvarník par excellence

Pokračovat chtěl jako učitel v oddělení broušeného skla, ale v časech normalizace (1973) na místo nenastoupil. Stal se zaměstnancem Ústředí uměleckých řemesel v Praze (1973–1989), atelier broušení skla, od roku 1981 jako vedoucí. „Mistrem umělecké řemeslné práce“ v oboru broušení skla se stal v roce 1977, členem Svazu českých výtvarných umělců 1988 a od roku 1989 je na volné noze. Základ jeho tvorby tvoří tavená a broušená plastika, do které svým osobitým způsobem vytváří scenerie květů a rostlin.

Broušené plastiky, objekty a umělecká těžítka Jana Štohanzla lze najít na výstavách, v řadě galerií i soukromých sbírkách.

Vaše umělecká cesta začala před bezmála 60 lety studiem na sklářské škole v Železném Brodě. Měl jste již tehdy nějaké vzory či učitele, kteří by určili vaše další tvůrčí směřování?

První výraznější inspiraci věnovat se výtvarné práci jsem získal v havlíčkobrodské Lidové škole

Stargate, 2022

Peklo - Hell, 2022

Jaké životní období Vás posunulo nejvíce dál a výš?

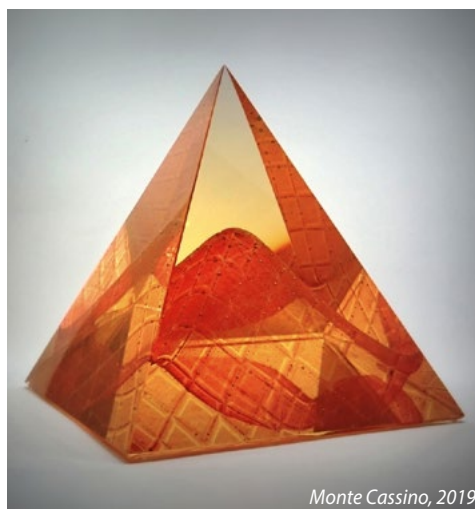
Jak už jsem zmiňoval, společná práce v podolském ateliéru s Jaromírem Rybákem, už tehdy uznávaným sklářským výtvarníkem světového kalibru, byla velmi inspirující. A zvládnutí procesu tavení skla ve formách v elektrické peci mně otevřelo obrovskou škálu možností, kde původní profese broušení zůstala jen nutným doplňkem. Také jsem se tehdy rozhodl, že napříště budu pracovat jen s optickou sklovinou a tomu jsem musel přizpůsobit technologii tavení, broušení a leštění. V naší tehdejší peci dodnes svá díla tavím. Když jsme museli společný ateliér opustit, pec jsme rozebrali a znovu sestavili v mém novém ateliéru v Mnichovicích.

Vaše dílo nese znaky velké pečlivosti, preciznosti vypracování a smyslu pro osobitý výraz. V čem nacházíte další a další inspiraci?

Moje práce mne stále baví. A inspirace stále ještě přichází, žijeme zde v Mnichovicích obklo-

01 Cube, 2004

Monte Cassino, 2019

05 Cube 2026

umění, kde výtvarnou sekci vedl akad. malíř Jan Jůzl. Tu jsem navštěvoval dva roky. Velký celoživotní vliv na mne měl můj profesor výtvarných předmětů na železnobrodské SUPŠ sklářské Ladislav Oliva, se kterým dodnes, v jeho dvaadvadesáti letech, udržujeme přátelské vztahy. A další nepominutelný vztah také dodnes udržujeme se spolužákem Jaromírem Rybákem. Spolu jsme v pražském Podolí měli dlouhá léta společný ateliér, brusírnu i tavící pec. Jaromír mě zcela nezištně předal své znalosti o tavení skleněných objektů v elektrické peci, které jsem si poté už přizpůsoboval svým záměrům.

Proč jste nenastoupil dráhu učitele?

To má jednoduché vysvětlení – nové normalizační vedení školy si našlo nového adepta na toto místo, kovaného soudruha. Ale pro mne to nakonec byla výhra, v tehdejší Ústředí uměleckých řemesel panovala úplně jiná atmosféra, svobodná a tvůrčí...

„Jan Štohanzl je z žáků, které jsem učil velmi rád a u nichž jsem si cenil především odpovědného přístupu k práci. Cílevědomost, rozvážnost počínání a zdravý optimismus, byly charakteristickými rysy jeho povahy, která v studentském kolektivu měla význam osobnosti, navozující příznivou atmosféru a zaujetí pro tvořivou práci,“ profesor Ladislav Oliva.

peni ještě nezkaženou přírodou, která je někdy nádherná a někdy i hrozná. Nespoutané živly mne vždy fascinovaly a tak na ně i ve své práci reaguji. V současné době jsou mé práce k vidění v Galerii Kmoch a v Galerii 20 – 21.

Jste samostatným sklářským výtvarníkem, vystavoval jste doma, v Evropě, Japonsku, Spojených státech i v dalších místech. Co byste ještě rád vytvořil a ukázal světu?

Zde budu velice zdrženlivý. Osmdesátka je na dohled, takže jen doufám, že mi bude dopřán ještě nějaký čas na mou milovanou práci...

Děkuji za rozhovor. Přeji Vám jen vše dobré a stále nové inspirace v práci, kterou milujete a která nám dělá tak velkou radost.

Luděk Sládek

Pavel Juřík

Panovníci království českého

Kniha přináší fascinující životní příběhy sedmdesáti českých knížat a králů, jejichž existence je historicky doložena. Autor jednotlivé panovníky a panovnice podrobněji představuje – zaměřuje se na jejich mládí, vzdělání, manželství a zabývá se jejich samostatnou vládou. Shromáždil k tomu dostupné informace, včetně nejnovějších poznatků historiků a archeologů a srozumitelně je předkládá čtenářům.

Publikace nabízí i nové pohledy na česká knížata a krále, tedy názory osvobozené od ideologických či národnostních předsudků a klišé, díky čemuž tyto osobnosti vystupují před čtenáři mnohem plastičtěji a živěji. Zajímavé jsou zejména vhledy do jejich soukromí – dozvídáme se o jejich zálibách, schopnostech a rodinných vztazích.

Čtenáři se mohou těšit také na rodokmeny od prvních Přemyslovců až po posledního českého krále Karla I. a na přehled územního vývoje českých zemí včetně vedlejších území Koruny české – Moravy, Slezska, Lužice či krátkodobě držených Branibor a dalších. Velkou předností knihy je rozsáhlá obrazová příloha.

Publikace vychází u příležitosti letošního 500. výročí volby Ferdinanda I. českým králem 23. října 1526 a nástupu Habsburků na český trůn. Vydalo nakladatelství Universum.

Pavel Juřík (* 1965) je absolventem Vysoké školy ekonomické v Praze a jeho zálibou je historie. Od roku 2013 v nakladatelství Universum vydal řadu knih zaměřených na historii šlechtických rodů a knihy o historii vojenskosti.

cena: 899 Kč
www.luxor.cz

Jana Poncarová

Ženy slova

Kniha ožívuje příběhy pozapomenutých českých spisovatelek a představuje osudy autorek jako Marie Wagnerová, Anna Lauermannová, Růžena Svobodová, Vlasta Javořická, Amálie Kutinová, Olga Bárenyi, Marie Majerová nebo Popelka Biliánová. Některé z nich musely publikovat pod mužskými pseudonymy, jiné zůstaly ve stínu svých slavnějších mužských současníků. Všechny však spojovala odvaha psát. Kniha navazuje na současný čtenářský zájem o znovobjevování inspirativních ženských osobností české historie. Vydalo nakladatelství Motto.

cena: 399 Kč
www.albatrosmedia.cz

Magdalena Wagnerová

Pražská domovní znamení vyprávějí

Domovní znamení patří k Praze odedávna. Dotvářejí její neopakovatelnou atmosféru, která by bez nich byla o poznání chudší. Třebaže už neslouží k orientaci ve spleť uličkách starého města, pořád k nám promlouvají jejich symboly a příběhy – a že mají co vyprávět. V této knize najde čtenář obojí, jak symboliku domovních znamení, tak osudy vznešených i prostých lidí, kteří svými příběhy oživovali uličky i domy Starého Města.

cena: 279 Kč
www.plotknihy.cz

Jan Hocek

Okolí Prahy – Jih

Křivoklátsko, Brdy, Český kras, Střední Povltaví, Posázaví

Průvodce rozšiřuje úspěšnou edici věnovanou českým horám a zaměřuje se na oblast jižně od hlavního města. Díky důkladné znalosti tohoto regionu vytvořil autor soubor pečlivě vybraných tras rozložených od Křivoklátska přes Brdy až k Posázaví. Čerpal přitom ze svých dlouholetých zkušeností a kladl důraz na autentický zážitek z krajiny i na objevování méně známých míst. Kniha je vhodným společníkem pro všechny, kdo chtějí poznat okolí Prahy z nové perspektivy. Vydává nakladatelství Universum.

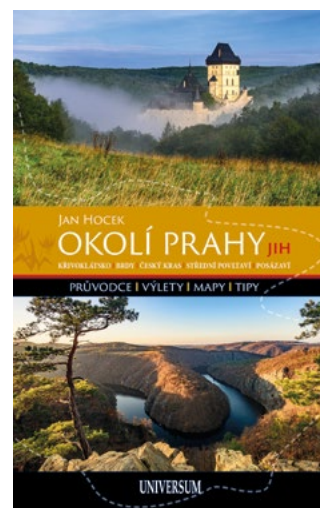
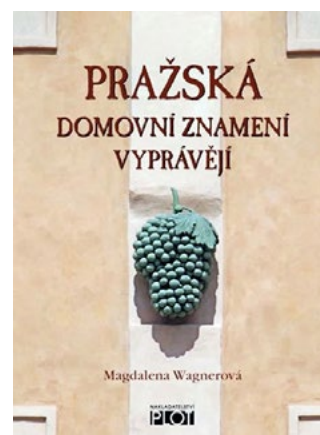
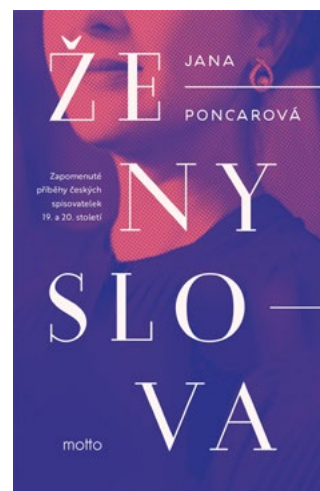
cena: 299 Kč
www.luxor.cz

Folko Kullmann

Zahradní projekty pro kutily

Tato kniha je pokladem pro všechny milovníky zahrad, kteří si chtějí své okolí vylepšit snadno, rychle a s radostí. Přináší desítky nápadů, jak vytvořit osobité vyvýšené záhony, vertikální zahrady, úkryty pro živočichy, regály z bedýnek, květináče z betonu nebo třeba stylový zahradní sekretář. Většinu projektů zvládnete za jediný den – bez speciálního nářadí i bez předchozích zkušeností.

cena: 398 Kč
www.knihykazda.cz

Čech, Lech, Mech a další

Legenda o praotci Čechovi je jednou z nejznámější českých legend. Žil skutečně, nebo jde o pouhý mýtus? Někdo ale naše prapředky do Čech přivést musel.

Kronikář Kosmas ve své Kronice Čechů vylíčil naši zemi a dal vstoupit do dějin i praotci Čechovi. Příběh o Čechovi ale nápadně připomíná biblický příběh o Mojžíšovi a zemi zaslíbené. Zem nebyla pustá, Slované jen vytlačili Germány, kteří vytlačili Kelty a ti vytlačili jiné. Nejmenovala se Čechy, ale po keltském kmeni Bójů – Boiohaemum (Bohemia).

Praotcovské legendy najdeme doslova na každém kroku. Izraelité mají praotce Jákoba (zvaného Izrael), Řekové dokonce celý zástup praotců jako Hellén, Dóros, Aiolos, Íón a Achaios. Itálie měla za praotce Latina a Romula, Frankové měli Franciona a Gótové vůdce Gotha. Za praotce byli považováni také Teuton, Belgion, Norik a Bavor. Kosmas také opravdu nepsal o praotci Čechovi, ale o praotci Boemovi. Jména „Češi“ a „Čechy“ už ale znal, Češi byli našinci a Čechy zemí našinců.

Proč se říká Řípu Říp? Navzdory legendám je to označení předslovan-ské, přejaté ze starogermánského základu slova ríp (hora, skála), latinskou podobou je slovo rípa (břeh, svah, úbočí). Slované přejali jméno hory patrně od asimilovaných Germánů nebo germánských kupců, kteří považovali Říp za důležitý orientační bod na cestě do Prahy.

Podle Aloise Jiráska přivedl Čechy pod Říp praotec Čech s mladším bratrem Lechem. Podřipská rovina ale Lecha nezaujala, proto se se svým lidem vydal na východ. Kosmas ale o Lechovi neměl ani ponětí. Čecha a Lecha objevil až Jirásek v mlad-

ších pramenech. Jenom zamlčel, že Lech se vydal do původní vlasti, do Bílého Charvátska (dnešní Polsko), kde se stal praotcem Poláků. V některých jihoslovan-ských verzích legendy o praotcích se vedle Čecha a Lecha objevuje i třetí bratr Mech. V českých verzích roli Mecha plní bratr Rus, praotec Rusů. Historici se málokdy shodnou, v tomto případě jsou ale zajedno: Kosmas si příběh o praotci Čechovi domyslel.

Mapa ukazuje oblast mezi řekami Visla a Dněpr, pravlast Slovanů

Poslední otázkou zůstává, odkud praotec Čech přišel, kde ležela pravlast Slovanů?

Kosmas o tom ve své kronice nepíše. Konkrétnější byl ve 14. století český kronikář známý jako Dalimil. Čechovu pravlast umístil do Chorvátska. Zajímavé je, že v Chorvátsku opravdu existuje po-věst o praotci Charvátovi, co přišel do své vlasti ze

střední Evropy. Dalimil se ovšem mýlil, Čechové oklikou přes Chorvátsko do Čech nešli. Blíže prav-dě byl ruský letopisec Nestor, který ve své Pověsti dávných let z 12. století určil za místo rozchodu Slovanů dolní tok Dunaje.

Podle archeologických nálezů lze s jistotou říci, že předkové Slovanů se řídce vyskytovali ně-kde v jihoruských stepích od 2. tisíciletí př. n. l. Pod jménem Venedové (či Veneti) je kolem přelomu le-topočtu zmínili i někteří starořímsí dějepisci. V té době je ale nelze nazývat Slované, spíše Praslo-

Čech, Lech a Rus, Seweryna Duchinińska, 1893

vany. Nemluvili pozdější staroslo-věňštinou, víra a zvyky ještě nebyly ustálené. Zdá se být jisté, že některé skupiny Praslovanů sídlily i na našem území, říká se jim Protoveneti. Ovšem teprve v 5. století př. n. l. ho-voríme o skutečných Keltech a před přelomem letopočtu o skutečných Germánech. Jako poslední se kolem roku 400 zformovali Slované a dali se do pohybu.

Migrovali do tří směrů: na západ, na severovýchod k severnímu po-břeží Ruska a na jih. Velkou část své kultury a zvyků utvářeli až během migrace. Teorie o pravlasti Slovanů mezi Dněprem a Vislou se zdá být pravděpodobná. Nezáleží na tom, zda ta či ona teorie posune střed pravlasti Slovanů o nějaké ty kilometry tam či onam.

Je však třeba dodat, že pravlast Slovanů mezi řekami Dněprem a Vislou nemá nic společného s dnešními státními útvary na tomto území.

Luděk Sládek

Jedinečná prvorepubliková funkcionalistická **vilová kolonie**

Na jedinečné Babě v pražských Dejvicích, kde se nachází i oceněný soubor vil z první etapy výstavby funkcionalistické osady v roce 1932, probíhají v roce 2026 významné infrastrukturní a stavební úpravy, které vycházejí z dlouhodobé koncepční studie Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy. Cílem těchto úprav je celková revitalizace čtvrti, modernizace technických sítí a obnova veřejných prostranství.

gu Čitelná Praha dva nové prvky péší navigace Jednotného informačního systému hl. m. Prahy, tzv. obelisky, doplněné dále dvěma směrovníky (umístěnými na stávající sloupky veřejného osvětlení) na křižovatce ulic Na Ostrohu a Jarní a v ulici Nad Paťankou. Ty pomáhají po vzoru úspěšného systému Legible London v britské metropoli usnadnit návštěvníkům pohyb v lokalitě a v případě oceněné Baby navíc eliminovat bezcílné bloumání návštěvníků mezi soukromými vilami.

Dokončení rekonstrukce křižovatky ulic Šárecká a Matějská

Po první etapě modernizace Šárecké ulice (v úseku Na Pískách – Matějská) byl 19. června 2026 obnoven běžný provoz. Během června a července 2026 byly realizovány finální úpravy povrchu chodníků, což pomůže značně zpříjemnit pohyb v lokalitě jak pro místní obyvatele, tak pro návštěvníky. Co se v místě změnilo?

Bezpečnější křižovatka – došlo k zúžení hlavní silnice a ústí vedlejší ulice, což chodcům usnadňuje přecházení.

Nový dělicí ostrůvek – bezpečně rozděluje protisměrné jízdní pruhy.

Nové povrchy – vozovka dostala nový asfaltobetonový povrch, chodníky tvoří pražská mozaika a přibyla cyklorampa ze zámkové dlažby.

Úprava zastávek – kompletní obnovou prošly také přilehlé autobusové zastávky a uliční vpusti.

Nové navigační obelisky a směrovníky pro návštěvníky Baby

V Osadě Baba byly na podzim roku 2025 instalovány v rámci nového pražského wayfindin-

Dle zkušeností z Londýna lidé oceňují tyto prvky i v dnešní době, kdy může mít každý navigaci ve svém mobilu. Pokud se totiž chodec nachází v neznámém prostředí, je pro něj často jednodušší zorientovat se na větší fyzické mapě než na malé obrazovce smartphonu. Obelisky a směrovníky jsou po infopanelech v zastávkách MHD U Matěje a webových stránkách www.baba1932.com dalším krokem ke kompletnímu orientačnímu a navigačnímu systému pro návštěvníky této perly pražského a evropského funkcionalismu.

www.baba1932.com

Dotační program hlavního města Prahy

Program pro vlastníky památkově významných objektů pro rok 2027

Hlavní město Praha, konkrétně pražská Památková rezervace a pražské památkové zóny, jsou svým rozsahem největší památkově chráněná území v Evropě. Na území hlavního města Prahy naleznete příklady všech architektonických slohů a významných nemovitých kulturních památek včetně národních kulturních památek. Vedení hlavního města Prahy si je vědomo těchto významných hodnot a každý rok, již od roku 1992, vyhlašuje dotační Program s názvem „Program pro vlastníky památkově významných objektů“ (dále jen „dotační program“).

Tímto dotačním programem se hlavní město Praha snaží podporovat zachování památkové hodnoty a podstaty hmotných objektů i movitých kulturních památek na veřejně přístupných místech na území hlavního města Prahy, a podporuje tak zachování **kulturního dědictví**. Kulturní dě-

Karmelitská 379/18, Praha 1, k. ú. Malá Strana – oprava fasády

Arcibiskupský palác, Hradčanské náměstí 56/16, Praha 1, k. ú. Hradčany – restaurování kamenných prvků pozdně barokní spojovací chodby na nádvoří Arcibiskupského paláce

dictví je chápáno jako „soubor jedinečných hodnot hmotné a nehmotné povahy, které vznikly historickým vývojem civilizačního procesu v podmínkách konkrétního prostředí“. Tyto kulturní hodnoty vytvářejí duchovní rozměr hmotných struktur, a jsou tak

kostel sv. Vavřince Praha – Jinonice, Vavřínecká, Praha 5, k. ú. Jinonice – havarijní oprava šindelové krytiny zvonice u kostela sv. Vavřince

obrazem celkového stavu společnosti čili **kulturnosti společnosti**. Význam poznání a pochopení problematiky kulturních hodnot je zásadní pro každodenní praxi ve všech oborech lidské činnosti.

Vlastníci objektů, které se nacházejí v památkově chráněných územích hlavního města Prahy, mohou prostřednictvím dotačního programu požádat o podporu na obnovu svého objektu. V pravidlech dotačního programu je specifikováno, které práce, stavební či restaurátorské, je možné z dotačního programu podpořit. Primárně se jedná o práce, které vedou k obnově, opravě či zachování památkově chráněných objektů na území hlavního města Prahy. Dotační program není určen k práci spojené s modernizací objektu, na zdravotně technické instalace, vzduchotechniku, na rozvody vody, kanalizaci, silnoproudé a slaboproudé instalace, nástavby, vestavby, zateplení objektu apod.

kostel sv. Apolináře, Apolinářská, Praha 2, k. ú. Nové Město – střecha presbytáře

Je vhodné zmínit, že všeobecnou povinností vlastníka je pečovat o zachování památky, udržovat ji v dobrém stavu, chránit ji před poškozením, znehodnocením nebo odcizením, a to na vlastní náklady. Tato povinnost vyplývá z Listiny základních práv a svobod, která stanoví: „Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.“ Zároveň: „Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.“ Tato povinnost je stanovena i v zákoně č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „památkový zákon“).

Podmínky dotačního programu a alokaci finančních prostředků upravuje usnesení Rady hl. m. Prahy, kterým je vyhlášen dotační program. S dotačním programem se můžete seznámit na portálu hl. m. Prahy <https://granty.praha.eu> na úřední desce hl. m. Prahy a na webové stránce OPP MHMP <https://praha.eu/web/pamatky/program-pro-pamatkove-objekty-2027>. **Uzávěrka podávání žádostí o dotaci v Programu pro vlastníky památkově významných objektů na rok 2027 je do pátku 30. října 2026.**

Činnost, kterou odbor památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy v této oblasti kontinuálně mnoho let vyvíjí, má za cíl podporovat vlastníky památkově chráněných objektů při jejich snaze o zachování a obnovu jejich památkových objektů na území města Prahy. Tato podpora souvisí i s rozvojem oblasti cestovního ruchu a kultivací veřejného prostoru, jehož nedílnou součástí je zachování kulturního dědictví jako formy prezentace kulturních hodnot.

www.praha.eu

Hmotový model Hrádku na Zderaze v pohledu od jihovýchodu. Autor V. Dvořák. © Katedra architektury Fakulty stavební ČVUT

KAM s Vojtěchem Kašparem za **památkami** donedávna **ukrytými v zemi**

Hrádek na Zderaze pod Karlovým náměstím

Dominantou našich krajin jsou pozůstatky gotických opevněných sídel, především hradů. Podobné objekty stály i uvnitř hradeb opevněných měst a nejinak tomu bylo v Praze. Králův dvůr byl postaven do nároží staroměstského opevnění, ale my zaměříme pozornost na výběžek Břežské skály pod Karlovým náměstím, kde byl na přelomu 14. a 15. století postaven Václavem IV. výstavný rezidenční komplex Hrádku na Zderaze, který prakticky zcela zanikl v závěru 19. století.

Gotický hrad přestavěn na klášter a později dostavěn pro potřeby pražské trestnice byl velmi dobře znám z většího množství historických pohledů, plánů, mapových podkladů, z jejichž vyhodnocení si můžeme vcelku spolehlivě rekonstruovat jeho rozsah i podobu. V průběhu pražské asanace na konci 19. století byla od Karlova náměstí nově proražena Břežskou skálou, čímž do té doby nad vltavským břehem, Resslova ulice, čímž došlo k faktické likvidaci celého hradního areálu. V jejím průběhu a při vyměřování nových ulic byly orientačně dokumentovány jeho pozůstatky. Přestože tato významná památka zanikla v podstatě beze zbytku, je možno i dnes objevit zcela mimořádný pramen pro její poznání.

Nedávno se podařilo v jednom londýnském muzeu nalézt kresbu holandského malíře Hoelanda Saveryho (1576–1639), který zachytil pohled

S hradem byla chodbou spojena studánka Pučka, pramen minerální vody zmiňovaný již Kosmovou kronikou, který vytryskl pod kopyty bílého jelena štvaného při honu sv. Václavem.

na tuto hradní lokalitu okolo roku 1610. Kresba perem na papíře byla považována za „pohled na zříceninu hradu na skalnatém návrší“ a „pravděpodobně v Tyrolsku“. Tento nálezk přispěl k celkovému pohledu na tento areál, který byl Václavem IV. prav-

Detail Hrádku na Zderaze na výřezu z nejstarší veduty Prahy z tzv. Schedelovy kroniky (Liber Chronicarum) vydané v Norimberku roku 1493. Upravil V. Kašpar. © Archiv hlavního města Prahy

Bývalý hrad a augustiniánský klášter na Zderaze na ortografickém plánu Prahy. Joseph Daniel Huber, 1769. Upravil V. Kašpar. © Österreichische Nationalbibliothek Wien

děpodobně podle vzoru francouzských královských rezidencí doplněn o krátká vystupující křídla umožňující malebné vyhlídky směrem k řece a do rozsáhlé zahrady, která byla jeho součástí.

Výstavba hradu probíhala od roku 1380 na výrazném skalním bloku Břežské skály a přítomnost Václava IV. je zde poprvé doložena k roku 1399. K hradu vedla cesta z Dobytčího trhu (Karlovo náměstí) podél staršího kostela sv. Václava s románským jádrem Hurtovskou ulicí (dnes Resslova). Severovýchodně od hradu se nacházel významný klášterní komplex křižovníků strážců Božího hrobu Jeruzalémského s kostelem svatých Petra a Pavla, který byl založen již v roce 1188.

Na místě hradu původně (1356) stával dům notáře královské komory (1351–1373) Pavla z Jenštejna, který byl bratrem arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi. V roce 1399 je zmiňována „věž vévodského dvora“, z čehož je usuzováno, že hrad v této době vlastnil Jan, vévoda zhořelecký a nejmladší bratr Václava IV., který je poprvé zmiňován coby držitel v roce 1402. Hrad tedy nejspíše vznikl před rokem 1396 jako pražské sídlo Jana Zhořeleckého přestavbou bývalého domu Pavla z Jenštejna. Po Janově smrti (1396) byl hrad rozsáhle přestavěn Václavem IV., který jej jako sídlo využíval od roku 1403 po svém návratu z vězení, kam jej uvrhl jeho bratr a uherský král Zikmund.

V roce 1641 zchátralý hrad získali bosí augustiniáni i s kostelem sv. Václava a přestavěli jej do roku

Kostel svatého Václava na Zderaze od západu ze spodní části Resslovy ulice.
Foto P. Burian, 2024

Odlamování Břežské skály s pozůstatky Hrádku na Zderaze v roce 1895 s kostelem sv. Václava. Akvarel, Václav Jansa, 1895. © Muzeum hlavního města Prahy

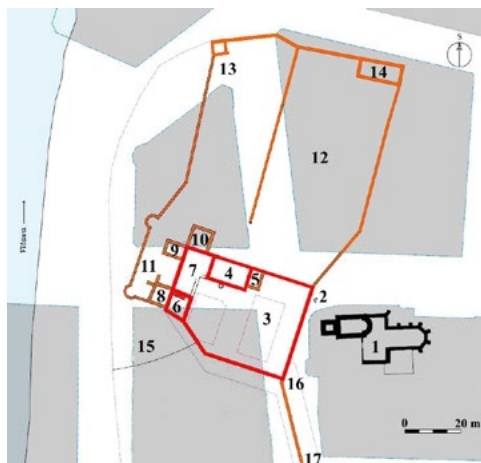
Pohled přes Vltavu na svatováclavskou trestnici na akvarelu Josefa Šembery, 1823.
© Muzeum hlavního města Prahy

Okolí Hrádku na Zderaze na plánu Prahy z roku 1791. Legenda: 1 – hrad a klášter; 2 – kostel sv. Václava; 3 – kostel sv. Cyrila a Metoděje; 4 – kaple Božího Těla; 5 – dnešní Jiráskovo náměstí; 6 – dnešní Resslova ulice; 7 – Karlovo náměstí a 8 – Tančící dům. F. A. L. Herget, 1791. Šedě vyznačeny stávající domovní bloky. Upravil Vojtěch Kašpar.
© Archiv hlavního města Prahy

Hrad na Zderaze na kresbě perem na papíře.
Roelandt Savery, kolem roku 1610.
© The Trustees of the British Museum, London

Rekonstrukce půdorysu v době Václava IV. (červeně a oranžově) a v době vévody Jana Zhořeleckého (červeně). Legenda: 1 (černě) – kostel sv. Václava; 2 – předpokládaný vstup; 3 – nádvoří; 4 – severní křídlo; 5 – přístavek; 6 – obytná věž; 7 – západní křídlo; 8 – jihozápadní křídlo; 9 – severozápadní křídlo; 10 – severní výstupek západního křídla; 11 – parkán; 12 – zahrada; 13 – věž; 14 – dům; 15 – příkop; 16 – místo věže a 17 – zeď vedoucí k pramenu Pučka. Šedě vyznačeny stávající domovní bloky. Podle P. Uličného, upravil V. Kašpar

1641 na klášter, který od roku 1809 využívala až do roku 1884 Svatováclavská trestnice.

Téměř obdélné jádro hradu o rozloze 35 x 48 metrů situované západně od staršího kostela sv. Václava obsahovalo v jihovýchodním rohu nad řekou obytnou věž s přiléhajícím západním palácovým křídlem o velikosti 15 x 9 metru. Prostorové nádvoří na severu uzavíralo další palácové křídlo. Nad vltavským břehem z dispozice do parkánu vystupovala tři krátká palácová křídla, západní, jihozápadní a severozápadní, která jsou velmi pravděpodobně rozšířením hradu realizovaným

V letech 1809 až 1889 objekt bývalého kláštera sloužil jako největší pražská trestnice (Svatováclavská zemská trestnice), odkud byly trestanci po jejím zrušení a asanaci v roce 1889 převedeni do nově otevřené věznice na Pankráci.

komunit, vysokých kleriků, měšťanů a pochopitelně i sídla panovníka. Součástí zahrady o rozloze přibližně 38 x 80 metrů s ohradní zdí navazující na parkánovou hradbu nad řekou byla na severu věž v nároží a dům probošta zderazských božehrobců.

Inspirační zdroje této ojedinělé reprezentativní rezidenční stavby s důrazem na přímé spojení zahrady s palácem a motivem malebné vyhlídky jsou shledávány v soudobé francouzské architektuře, kterou mohl mladý král Václav IV. načerpat při své cestě do Francie po boku svého otce Karla IV. v letech 1377 až 1378.

Mgr. Vojtěch Kašpar, *Archaia Praha*, z. ú.

Boj o trůn (885 let)

Mocenský konflikt byl důsledkem neuznání volby. Vladislav II. se stal nepohodlným a měl být svržen.

Knížecí denár Vladislava II.

Válka o český trůn (1141–1143) iniciovala domáci šlechta. Velmoži si Vladislava II. zvolili roku 1140 s tím, že bude ovladatelný. Když ale začal vládnout silně a sám, vypuklo povstání. Českou šlechtu vedl mocný vladyka Načerat, moravskou Konrád II. Znojenský, Vratislav Brněnský a Ota III. Olomoucký. Rebelové získali na svou stranu Vladislava, syna knížete Soběslava I., který si také činil nárok na trůn. Povstalec rázně odsoudil olomoucký biskup Jindřich Zdík, spojenec Vladislava II., když nad Moravou vyhlásil interdikt. Rebelové mu na oplátku vyplnili jeho statky.

Alois Rula

Růže nebes (845 let)

Klášter Rosa coeli (česky Růže nebes) byl podle kronikáře Jarlocha založen roku 1181 Vilémem z Kounic. Snad i proto se nachází na okraji města Dolní Kounice.

Zřícenina kláštera Rosa coeli s kostelem

Roku 1183 se zde usadila komunita premostrátů z Louňovic a zasvětila jej Panně Marii. Původně vybudované dřevěné budovy konventu a modlitebny byly v dalších staletích doplňovány kamennými stavbami – klášterním kostelem, rajským dvorem a hradem. Panství i s klášterem vlastnilo postupně několik šlechtických rodů, mj. Dietrichsteinů. Po požáru v roce 1703 klášter chátral a pustl. Opravovat a zachraňovat se začal až po roce 1927.

-ab-

Když maluje Bubeníček (155 let)

Oto Rudolf, syn Josefa Bubeníčka a Barbory Schwarzerové, se narodil v Uhříněvsi 31. října 1871. Umělecky založená rodina řídícího učitele směřovala kroky svých starších dětí Berty, Jaroslava, Jindřicha, Marie a Karla na cestu provázenou múzami.

Ota během studia reálky přešel do učení a pak pracoval jako litograf. Bratr Jindřich ho přivedl k malířství a Ota absolvoval pražskou AVU (1898–1904). Lákala ho krajinomalba Julia Mařáka, u kterého rok studoval. Získal Purmannovo stipendium a po škole Hlávkovu stipendium – obě využil k cestám, v roce 1903 po Dalmácii a Itálii, v roce 1905 po Nizozemí, Belgii a Francii a v roce 1907 znovu po Francii. V letech 1907–1908 to bylo moravské Valašsko a 1909 jižní Čechy. Pobýval i na Slovensku (1919–1920 a 1936–1937). Hlavními motivy mu byly český venkov, chalupy, stromy, voda a pole v duchu realismu. V Praze na Vinohradech se oženil 21. 11. 1908 s Hedvikou Makešovou, s níž měl dceru Hedu (1910–2001). Za

Ota Bubeníček v ateliéru

Ota Bubeníček na Vožicku

ověnčený mnoha poctami, zemřel 10. 9. 1962 v Mladé Vožici, kde byl také pohřben.

-lgs-

Tolik rolí, přesto málo (145 let)

Ferdinand Bohumil Antonín Seidel se narodil 1. října 1881 na pražském Žižkově do rodiny drážního topiče Aloise Seidla a jeho manželky Eleonory, rozené Hauptvoglové. Jako šestý v pořadí byl jediným z dětí, které přežilo.

Ferdinand Bohumil Antonín Seidel alias Ferry Seidl

Vyučil se strojníkem, ale filmem byl okouzlen. V roce 1910, kdy bylo mu 29 let, si zahrál první roli v němém filmu režiséra Josefa Křižanského. Poté byl obsazován do malých rolí v několika desítkách němých i zvukových filmů. Některé dokonce sám režíroval. Do historie českého filmu vstoupil adaptací básně Svatopluka Čecha Lešetínský kovář (1924). Analogii s prezidentem T. G. M. byla skvělá, ale režijně Seidl propadl. Po první velké roli ve filmu Jarní sen starého mládence (1910) dostával

už jen drobné role sluhů a řidičů a ke konci života jako statista. Celkem natočil ale 51 filmů. Třikrát se vrhl do manželství, poprvé s Antonií Svobodovou (1884), sňatek 1906, zemřela 1911. Podruhé s Marií Černou (1889), sňatek 1912, rozvod 1923. Potřetí s filmovou herečkou Norou Ferry (Eleonora Albrechtová, *1895), sňatek 1926, rozvod 1930. Žádné děti oficiálně přiznané neměl, žil ve Vodičkově ulici v Praze a zemřel 24. 1. 1939 tamtéž. Pohřben byl na Olšanských hřbitovech.

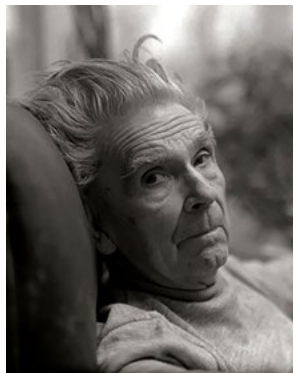
Josef Grof

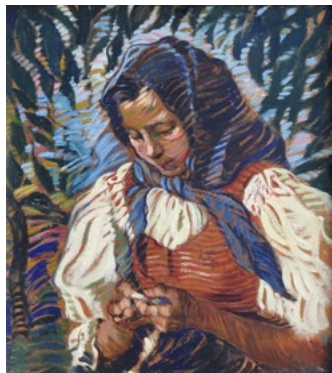
Ve filmu Hej rup! (1934) ztvárnil epizodní roli zaměstnance rozhlasu

Maloval pestré obrazy (140 let)

Český malíř a grafik Willi (Vilém Karel Maria) Nowak přišel na svět 3. října 1886 v Mníšku pod Brdy. Otec Eduard byl majitelem továrny na textilní barviva, a matka Marie, roz. Riegrová, se starala o domácnost.

Willi Nowak, 60. léta 20. stol., foto Karel Kuklík

Willi Nowak, Žena v kroji, olej na kartonu

a stýkal se se známými umělci své doby (Oskarem Kokoschkou a předními uměleckými skupinami Die Brücke a Der Blaue Reiter). V roce 1912 se přestěhoval do Mnichova a oženil se s Helenou Steinovou. Byl jedním ze zakladatelů skupiny Münchener Neue Secession. Po první světové válce žil střídavě ve Vídni, Berlíně a v roce 1928 se vrátil do Prahy, kde mu nabídli místo profesora na výtvarné akademii. Vzhledem k nacionalistickému tlaku ze strany německých umělců a studentů byl Nowak donucen akademii opustit a až do konce války žil v ústraní. Po smrti své první ženy (1935) se podruhé oženil s dopisovatelkou TASSu Hanou Haasovou. V roce 1945 pomáhal založit Vysokou uměleckou školu v Bratislavě a kvůli k členství v Komunistické straně byl jako umělec režimem uznáván a ceněn. Zemřel 20. 10. 1977 ve vysokém věku 91 let a pochován byl na Vyšehradském hřbitově.

-mp-

Student Plečnika i Kotěry (135 let)

Významný český funkcionalistický architekt a sochař František Lýdie Gahura se narodil 10. října 1891 ve Zlíně. Vyrůstal v nejhudší části Zlína, v početné rodině obuvníka Františka a jeho ženy Anny, roz. Javoříkové.

František Lýdie Gahura

projektování obytných čtvrtí ve Zlíně a vytvořil Regulační plán Velkého Zlína. Navrhl nové uspořádání budov s využitím konstrukčního systému staveb se železobetonovým skeletem s cihlovými a skleněnými výplněmi, který tvoří výraznou charakteristiku nejen továrních budov ve Zlíně. V letech 1933–1946 zastával pozici prvního městského architekta Zlína a byl autorem řady účelových staveb ve zlínském regionu. Po tragické smrti Tomáše Bati vytvořil ve Zlíně své nejvýznamnější dílo – Památník Tomáše Bati (1933). V době po druhé světové válce byl nucen opustit rod-

Dnešní Památník Tomáše Bati, 2021

né město a byly mu zrušeny všechny funkce. S rodinou se odstěhoval do Brna, ale smrt jeho dvou dětí (1934) a ztráta zázemí mu podlomily zdraví a v noci ze 14. na 15. 9. 1958 zemřel. Pochován byl na Lesním hřbitově ve Zlíně (pole 7, hrob 141). S manželkou Lýdií Rousovou (po ní si vzal jméno) měl celkem tři děti, jen

syn Jan se ale dožil dospělosti.

Alice Brabcová

Já se tam vrátím...

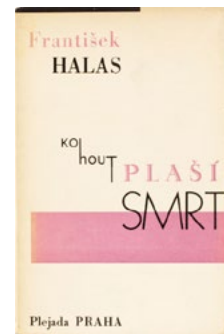
(125 let)

Kdyby mi jen oči pro pláč zbyly, já se tam vrátím, já se tam i poslepu vrátím... Závěr známého díla zná snad každý školák. Autorem lyrizované skladby z roku 1939 je český básník František Halas.

František Halas, autor Jaromír Funke, 1940

Narodil se 3. října 1901 v Brně a část dětství prožil na Českomoravské vrchovině, u Kunštátu. K Vysočině si vytvořil velmi blízký vztah, který se prolíná s jeho tvorbou. Smrt matky, úmrtí sourozenců a povolání otce do první světové války ovlivnily jeho dospívání. Vyučil se knihkupcem, po válce pracoval jako příručí a později jako úředník úrazové pojišťovny. Vliv otce a jeho komunistické vize světa ho přivedly mezi pokrokovou mládež, v roce 1921 se stal členem KSČ, psal do Rovnosti, spoluzakládal Devětsil. Půlroční pobyt v Paříži v roce 1925, následný přesun do Pra-

Básnická sbírka Kohout plaší smrt, 1930, vyd. Plejda, ilustrace Toyen

hy a práce redaktora v nakladatelství Orbis výrazně posunuly jeho autorskou tvorbu. Další „poznávací“ zájezd učinil v roce 1931 po Itálii, Francii a poté v roce 1936 po Španělsku. Za druhé světové války přispíval do ilegálního Rudého práva a účastnil se odboje. Po válce byl přednostou odboru ministerstva informací, poslancem Národního shromáždění a předsedou Syndikátu českých spisovatelů. Jeho z velké části existencialismem ovlivněná tvorba není příliš rozsáhlá, ale patří k vrcholům meziválečného období. Asi nejznámější autorova básnická sbírka Kohout plaší smrt pochází z roku 1930. František Halas zemřel 27. 10. 1949 v Praze na selhání srdce. Pohřben byl v Kunštátu na Vysočině.

-babok-

3. 10. 1506 (520 let)

„**Štát** na Starém Městě pražském pod pranýřem **Jan Ko-pydlanský**, člověk mladý as ve 24 letech, protože nějakého Cukra v pútcce pod frídem o jarmarce zabil. Bratr jeho Jiřík potom Pražanům po cestách mnohé škody činil.“ (Kalendář historický národa českého, D. A. z Veleslavína, s. 852)

7. 10. 1486 (540 let)

První tištěnou knihou v Brně byla **Agenda Olomucensis**. Kniha má 108 listů, neměla titulní list a veškerá data jsou uvedena až na konci. Byla tištěna dvoubarevně s notovou osnovou, noty se do ní musely zapisovat ručně. Brno bylo po Plzni a Vimperku třetím českým městem s knihtiskem.

13. 10. 1601 (425 let)

Během svého pražského pobytu **pověřel dánský astronom Tycho Brahe** u Petra Voka v paláci říšského rady Ernesta z Mnichovic na Novém Městě pražském. Po hostině Brahe onemocněl a po 11 dnech těžkých útrap 24. 10. 1601 zemřel na selhání ledvin a prasklý močový měchýř.

15. 10. 1401 (625 let)

Mistr Jan Hus byl zvolen **děkanem** artistické fakulty na zimní semestr 1401–1402 a v roce 1409 po odchodu cizích učitelů a žáků do Lipska (na základě Dekretu kutnohorského) **rektorem** Univerzity Karlovy. Již jako univerzitní mistr byl vysvěcen na kněze a od března 1402 začal kázat v Betlémské kapli.

16. 10. 1306 (720 let)

Rudolf Habsburský byl zvolen **českým králem**. O den později se konala jeho svatba s Eliškou Rejčskou, vdovou po Václavu II. Tento politický sňatek mu zajistil nárok na český trůn. Rudolf v červenci roku 1307 zemřel v Horažďovicích, ač v Praze korunován nebyl, byl zde pohřben.

Herectví měl v genech (120 let)

Český herec a pedagog **Ladislav František Václav Pešek**, rodným jménem **Pech**, pocházel ze staré divadelní rodiny. Narodil se 4. října 1906 v Brně, otec byl herec **Ladislav Pech** a matka **Emilie**, roz. **Pešková**.

Divadelnictví se věnovali jak jeho rodiče, tak prarodiče, sestra a další příbuzní, mj. babička z matčiny strany byla pravnučkou Václava Tháma. Ladislav nejprve vystudoval gymnázium a poté Státní konzervatoř v Brně. Od roku 1924 hrál společně s rodiči ve Státním divadle v Brně a tehdy začal používat umělecké příjmení **Pešek** po své matce (úředně 1937). V roce 1928

byl pozván k hostování do Národního divadla v Praze a o rok později se stal členem činohry ND. Zde setrval až do roku 1976, kdy divadlo opustil na vlastní žádost na protest proti praktikám

Ladislav Pešek

Ladislav Pešek ve hře Strakonický dudák, 1930

tehdejšího vedení. Vytvořil více než 300 divadelních rolí, byl tvůrcem autentického komediálního herectví, ale dokázal zahrát i tragické a psychologicky složité postavy. Spolupracoval

s významnými režiséry, jako byli K. H. Hilar, Jiří Frejka, Alfréd Radok nebo Jindřich Honzl. V letech 1943–1950 působil jako profesor na konzervatoři a na DAMU v Praze. Roku 1931 debutoval také ve filmu, hrál ve více než 80 českých filmech, připomeňme snímky Škola základ života nebo Cesta do hlubin študákovy duše. V osobním životě byl dvakrát ženatý, z druhého manželství se

Zorou Pittichovou měl dceru Zuzanu. Ladislav Pešek zemřel 13. 7. 1986 v Praze a byl pochován na Vyšehradském hřbitově.

Marie Petrušková

Cestovala krajinou vnitřních prožitků (95 let)

Česká grafička, sochařka, ilustrátorka a textilní výtvarnice **Romana Rotterová** pocházela z umělecké rodiny. Jejím otcem byl sochař a malíř **Leonard Rotter**.

Narodila se 17. října 1931 v Praze a první výtvarné znalosti získala v otcově ateliéru. Poté pokračovala v neformálním vzdělávání u česko-německé sochařky Mary Durasové Kopfové a akademického malíře a grafika Vratislava J. Žižky. Na počátku své tvorby se věnovala především kresbě, menším sochařským dílům, ilustracím knih a užité grafice.

V 60. letech 20. století se soustředila na volnou grafiku a její originální grafické listy získaly pozornost doma i v zahraničí. Po autorské výstavě na Expo 1967 v Montrealu byla její díla pravidelně

Romana Rotterová, 2012

Romana Rotterová, Staré torzo, kombinovaná technika, 1989

zařazována na prezentacích české grafiky v Evropě, USA a Kanadě. Zásadní zlom v jejím životě znamenala okupace Československa v roce 1968, kdy se ocitla v izolaci a do konce 80. let téměř

nevystavovala. Uzávěřela se do soukromí a její tvorba po roce 1989 měla výhradně introvertní charakter. V 90. letech dovršila abstraktní formu svého díla v cyklech Cesty světla a Malé ticho. Rotterová se proslavila zejména strukturální grafikou, hlubotisky a originálními textiliemi. Její díla jsou zastoupena v prestižních uměleckých sbírkách včetně Národní galerie v Praze a newyorského MoMA. Zemřela 30. 8. 2022 v Praze ve věku 90 let.

-baal-

1581
(445 let)
arcibiskup pražský
8. 10. 1581
posvěcení Martina Medka z Mohelnice

1781
(245 let)
Bernard Bolzano
* 5. 10. 1781
† 18. 12. 1848
český německy hovořící matematik, filozof a estetik

1861
(165 let)
Alois Mrštík
* 14. 10. 1861
† 24. 2. 1925
český spisovatel a dramatik

Fotografoval Havla (85 let)

Oldřich Škácha byl významným českým dokumentárním fotografem, proslavil se zejména snímky Václava Havla, v roce 1990 se stal jeho osobním fotografem. Narodil se 16. října 1941 v Praze.

Fotografickému řemeslu se vyučil nejprve v družstvu Fotografia a poté absolvoval Státní grafickou školu v Praze. Pracoval jako fotoreportér pro různá domácí a zahraniční vydavatelství, vstoupil do Svazu novinářů a Fondu výtvarných umělců. Stal se nezávislým fotografem a tím zůstal po celý profesní život. Fotografoval pro Československá divadla, Filmová studia Barrandov, časopisy a deníky. Dokumentoval události roku 1968 a v roce 1969 přišel o možnost publikovat v novinách a časopisech. V 70. letech fotografoval pro podnik Strojimport

Oldřich Škácha

Oldřich Škácha, Průsvit, fotografie 15,5 x 15,5 cm

a příležitostně zveřejňoval svoje snímky pod cizími jmény. Začal se pohybovat v prostředí československého disentu a zachycoval dění a lidi kolem Charty 77. Dále se živil také jako zahradník. Po roce 1989 dostal opět příležitost publikovat

v mnoha významných magazínech a novinách. Navázal na svoji předchozí práci jako jeden z fotografů prezidenta Václava Havla a dokumentoval jeho život i po odchodu z Pražského hradu. Vznikl tak jedinečný a ucelený soubor dokumentující život přední české osobnosti. Škácha se zabýval i portrétní fotografií a akty. Od 90. let vystavoval po celém světě, mj. ve Vídni, Paříži, Istanbulu, New Yorku a Washingtonu, vydal i několik fotografických publikací. Zemřel 29. 3. 2014 v Praze ve věku 72 let a byl pohřben na hřbitově Malvazinky.

Alice Braborcová

Svébytný Valach (85 let)

Český scenárista, pedagog, politik a občanský aktivista Jiří Křižan se narodil 26. října 1941 ve Valašském Meziříčí. Jeho život a tvorbu silně poznamenaly tragické události z dětství.

Otec Jan, majitel parní pily a továrny ve Valašském Meziříčí, byl typickou obětí komunistického režimu. Nejprve mu zabavili majetek a pak ho na základě vykonstruovaného politického procesu v roce 1951 oběsili. Jiří byl i přesto přijat na gymnázium, odkud ho však roku 1957 vyloučili kvůli hanlivému textu na téma smrti prezidenta Zápotockého. Poté se začal živit jako dělník a havíř. Začal psát první scénáře a v 60. letech začal externě studovat na FAMU scenáristiku a dramaturgii. Školu ukončil v roce 1968 a do roku 1972 byl zaměstnán jako redaktor deníku Mladá fronta. Poté se stal dramaturgem a scenáristou

Jiří Křižan

Plakát k filmu Je třeba zabít Sekala, 1998

Filmového studia Barrandov. Spolupracoval s několika významnými režiséry, např. Zdenkem Sirovým, Martinem Holým nebo Františkem Vlášilem. Mezi jeho známější snímky patří Stíny horkého léta, Cesta na jihozápad, Signum

laudis nebo film režiséra Vladimíra Michálka Je třeba zabít Sekala, za nějž Křižan obdržel cenu Český lev za nejlepší scénář. Od 80. let se začal politicky angažovat, spolupracoval s Václavem Havlem a po jeho zvolení prezidentem se stal jeho radcem. Byl také zaměstnán na ministerstvu vnitra. Z politického života odešel ve druhé polovině 90. let a přestěhoval se do rodného kraje. Dál psal scénáře a byl úspěšný doma i v zahraničí. Zemřel náhle 13. 10. 2010 na infarkt a pochován byl na Městském hřbitově ve Valašském Meziříčí.

-alba-

1931
(95 let)
Marcela Machotková
* 12. 10. 1931
† 7. 12. 2021
česká operní pěvkyně, sopránistka

1936
(90 let)
Václav Havel
* 5. 10. 1936
† 18. 12. 2011
český dramatik, esejista, disident, prezident

1941
(85 let)
Petr Uhl
* 8. 10. 1941
† 1. 12. 2021
český levicově orientovaný novinář a politik

Historia magistra vitae

16. 10. 1931 (95 let)

Premiéra filmu „To neznáte Hadimršku“ v režii Karla Lamacze a Martina Friče. Hlavní roli vrchního revidenta Popelce Hadimršky, zaměstnance bankovního domu Merkur a velitele dobrovolných hasičů v rodném městě Renešově, pedantského starého mládence, ztvárnil Vlasta Burian.

22. 10. 1961 (65 let)

Premiéra hudební revue J. Suchého a J. Šlitra „Zuzana je zase sama doma“. Téměř polovinu písniček z pásma napsali sami autoři. Vrcholem představení byl duet Evy Pilarové a Waldemara Matušky „Ach ta láska nebeská“, který vyhrál první ročník ankety Zlatý slavík.

24. 10. 1601 (425 let)

Císař a český král **Rudolf II.** **zakoupil** od zadluženého Petra Voka z Rožmberka **panství** Český Krumlov, Netolice a Prachatice, rožmberský palác na Hradčanech, vinice u rakouské Křemže a některé další nemovitosti za 410 tisíc kop grošů míšeňských.

26. 10. 1406 (620 let)

„Václav IV. osvobodil Staré Město pražské **od berní, daní a poplatků**, protože Pražané pro krále v jeho těžkostech a nesnázích některými pány českými k témuž králi odpornými dluhy zašli a ty z toho platiti chtěli.“ (Kalendář historický národa českého, D. A. z Veleslávy, s. 902)

26. 10. 1926 (100 let)

Český muzeolog a vysokoškolský pedagog **Zbyněk Zbyslav Stránský** se narodil 26. 10. 1926 v Kutné Hoře († 21. 1. 2016). Zasloužil se o etablování muzeologie jako svébytné vědní disciplíny a o rozvoj muzeologické pedagogiky. Z jeho podnětu byla zřízena externí fakulta muzeologie.

výherci, odpovědi

SOUTĚŽE ZA MĚSÍC ZÁŘÍ 2026

Celkem soutěžilo 963 čtenářů, z toho 596 žen a 367 mužů.

Křížovka s Radiotékou Českého rozhlasu:

tajenka: ...Nanebevzetí Panny Marie v Opavě...

soutěžilo: 255 čtenářů; 208 správně; 47 špatně

výherci: Lucie Beranová, Klášterec nad Ohří; Tomáš Hamrlík, Bojkovice; Jana Horová, Kralupy nad Vltavou

Soutěž o vstupenky na do Divadla Bez zábradlí

otázka: Kolik inscenací představí Festival slovenského divadla v září 2026 v Divadle Bez zábradlí?

odpověď: b) tři

soutěžilo: 324 čtenářů; 291 správně; 33 špatně

výherci: Lucie Podařilová, Mnichovo Hradiště; Miloslav Klvač, Praha 9; Naděžda Fiala Šebková, Praha 620

Soutěž o vstupenky do Muzea Karla Zemana

otázka: Který z filmu nenatočil režisér Karel Zeman?

odpověď: c) Kletba bratří Grimmů

soutěžilo: 384 čtenářů; 371 správně; 13 špatně

výherci: Stanislav Brhel, Praha; Ivana Topičová, Némčice nad Hanou; Jana Neuirthová, Klimkovic

Všem výhercům srdečně blahopřejeme.

Partnerem křížovky je

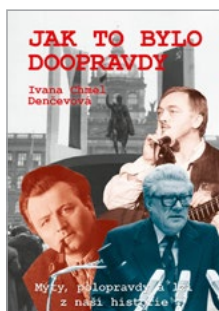
Radioteka.cz
Český rozhlas

Velký výběr audioknih, hudebních titulů na CD, LP a knih najdete na jednom místě v e-shopu Radioteka.cz.

Radiotéka doporučuje:

Ivana Chmel Denčevová

Jak to bylo doopravdy

Kniha přináší 21 posluhačsky nejúspěšnějších příběhů úspěšného pořadu Českého rozhlasu, které odhalují neznámé souvislosti významných momentů našich dějin od vzniku Československa až po raná devadesátá léta. Mýty, polopravdy, dezinformace, tzv. bílá místa či vyložené lži, to vše nalezneme v naší historii, ať soudobé, či starší. Setkáváme se s nimi takřka na každém kroku a současnost ovlivňují možná více, než si přiznáváme.

Odpovědi na **tajenku křížovky** nám posílejte do 10. října z www.kampocesku.cz/souteze nebo www.prazskyprehled.cz/souteze. Tři výherci získají cenu od Radiotéky Českého rozhlasu.

Podmínky soutěží najdete na www.kampocesku.cz/vseobecne-podminky. Zaslání odpovědí prostřednictvím e-mailu a poštou není možné.

křížovka

Velké Karlovice ležící v Beskydech nabízí návštěvníkům Skanzen valašské lidové architektury. Minulou i současnou lidovou uměleckou činnost ukazují soubory rezbářských prací...										
POMŮCKA: OSPAP	OZNAČENÍ NAŠICH LETADEL	1. DÍL TAJENKY	PŘEDLOŽKA	BÝVALÁ ŠVÉDSKÁ HUDEBNÍ SKUPINA	CIZÍ ŽENSKÉ JMÉNO		SPZ KLAJDA	CHEM. ZN. RADIA	NÁZEV CHILSKÉ MĚNY	PODZEMNÍ CESTA
PRAŽSKÁ PAPIRENSKÁ FIRMA						DRUH LÁTKY				
ČÁST NÁKLADNÍHO VOZU						PROVAZ SE SMYČKOU ČAJOVÝ ALKALOID				
UMĚLÍ LIDÉ ČAJOVÁ RŮŽE								DATOVÝ NOSIČ SOK		
CHEM. ZN. TITANU			AVŠAK UCHAZEČ				NEKLID NEPRAVDA HOVOR.			
OSOBNOSTI				JAPONSKÝ SPORT ZKRATKA NĚMECKA						
SMRTELNÁ NEMOC					RYBÁŘSKÁ SÍŤ ALKOHOLICKÝ NÁPOJ					
ČIVA SPOJENÍ						CHEM. ZN. VÁPNIKU ODB. VYSPĚLÝ ČLOVĚK			2. DÍL TAJENKY	UMĚLECKÉ PÁRY
CHEMICKÝ PRVEK ZN. CA							LIDOVÉ BYTOVÉ DRUŽSTVO ZKR. HLEMYŽD			
KLÁVESNA NA POČÍTACI				ZÁJMENO PRIVLAST. ROZHAZOVACNÝ				EVROPSKÁ UNIE ZKR. ODPLATA		
CHEM. ZN. ZINKU			CENA JEDNOTKA SVĚTELNĚHO TOKU							
SVĚTLÝ					FOLKAR VLASTA ??? IDENTIFIK. ČÍSLO ZKR.					PLEMENO
KAPROVITÉ RYBY						PUŠKA HOVOR. KONEC ANGLICKY				
OVOCE ZELENINA ZKR. BALONY CITOSLOVCE ODPORU							ŽENSKÉ JMÉNO 8. 4. OLYMPIJSKÝ REKORD			
VESNICE					BLOK					
ČÁSTI KLASU					DIVADELNÍ HRA					

soutěž o vstupenky

Jakým vozem cestovali Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund na jejich výpravách po Africe a Jižní Americe v letech 1947–1950?

a) Tatra 80 b) Jawa 750 c) Tatra 87

Odpovědi zasílejte do 10. října z www.kampocesku.cz/souteze a www.prazskyprehled.cz/souteze. Dva výherci získají po jedné rodinné vstupence do Národního technického muzea v Praze.

24. 31. ŘÍJNA 2026

TÝDEN

TURISTICKÝCH INFORMAČNÍCH CENTER

**Rádi vyrážíte za kulturou
i zážitky po celé republice?**

Od 24. do 31. října navštivte turistická informační
centra zapojená do Týdne TIC 2026.

Těšit se můžete na prohlídky, kvízy, věže,
programy pro dospělé i děti, drobné dárky
i ochutnávky regionálních produktů
ve více než 250 TIC.

Cílem Týdne TIC je připomenout,
že i v digitální době mají infocentra
své pevné místo – nejen jako zdroj
informací, ale i jako místo setkávání,
inspirace a lokálního patriotismu.

**Akce tradičně začíná na Světový den
pro rozvoj informací (24. října), vyhlášený**
OSN, který upozorňuje
na důležitost přístupu k ověřeným
a kvalitním informacím.

facebook.com/aticcr
www.aticcr.cz

Turistické informační centrum
PRVNÍ KROK NA VAŠICH CESTÁCH

Foto: Zámek v Klášterci nad Ohří

**SCAN
ME**

Dolní Poohří

LUCSEMBURKOVÉ

rodokmen LP 998–1458

Lucemburkové jako druhá česká královská dynastie vládli ZEMÍM KORUNY ČESKÉ v letech 1310–1437. Ručně malovaný rodokmen včetně postav a typických detailů pro období gotiky ocení snad každý milovník historie. Rozměr tisku na formát A1 zaručuje dobrou čitelnost i přehlednost. Skvělý dárek, unikátní dekorace, didaktická pomůcka.

KOUPÍTE NA E-SHOPU REDAKCE
www.kampocesku.cz/eshop

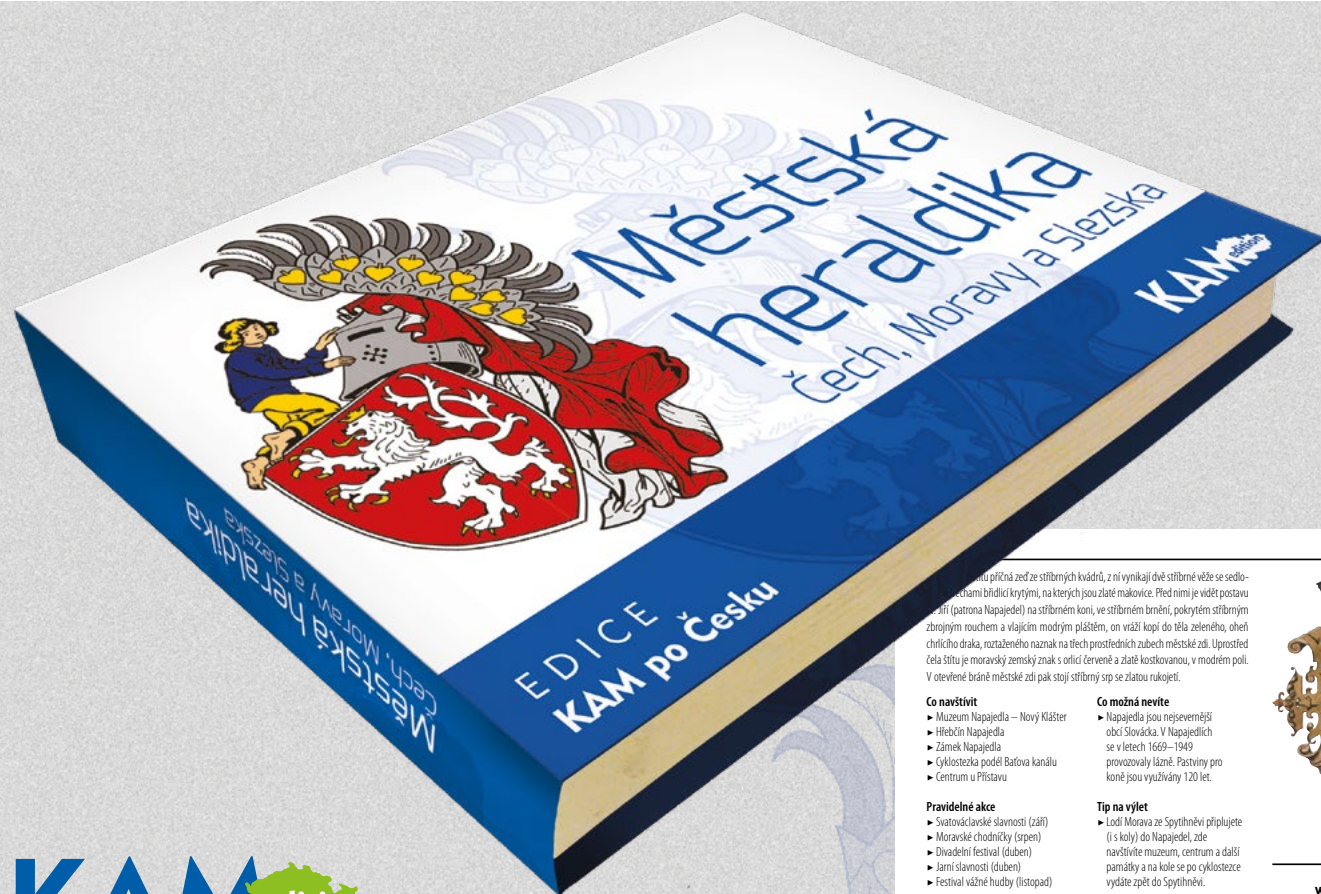
poštovní zásilka: 399 Kč (poštovné 100 Kč platí pouze pro Českou republiku)
osobní odběr v redakci: 150 Kč (+ tubus 49 Kč)

• rozměr A1 (594 x 841 mm) • baleno do tubusu • dodává Česká pošta jako doporučený, pojištěný balík do ruky
 KAM po Česku, Kubelíkova 30, Praha 3

Městská heraldika

Čech, Moravy a Slezska

Publikace z ediční řady KAM Edition

založeno l. p. 1355

www.napajedla.cz
www.ic.napajedla.cz
www.kknapajedla.cz

KAM edition

V publikaci Městská heraldika Čech, Moravy a Slezska se dozvíte, jaký je aktuálně užívaný znak zhruba poloviny měst České republiky, rok jejich založení (první písemná zmínka), popis znaku, případně legendu o jeho vzniku. Nadčasovými sděleními jsou informace, co ve městě navštívit, pozvání na pravidelně pořádané akce a nechybí ani tipy na doporučený výlet.

Bonusem jsou znaky všech pražských městských částí.

■ vázaná plnobarevná

■ doporučená prodejní cena 250 Kč

CENA pro vás 150 Kč

■ objednat lze přímo v redakci

osobně: Kubelíkova 1108/30, 130 00 Praha 3

telefonicky: +420 222 944 816-7

+420 602 223 279

e-mailem: redakce@kampocesku.cz

na e-shopu: www.kampocesku.cz/eshop

KONEC

neplacené části

ČÍST DÁL
předplatitel